

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

58-2

BRNO 2017

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 58
Volume 58

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada Editorial board	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Azu design, s. r. o.
Software Software	Adobe InDesign CC
Fotografie na obálce	Stříbrný prsten s kuželovitým butonem zdobený granulací, 9. století. Mikulčice, 3. kostel, hrob 454 (obr. 12, str. 41).
Cover Photography	The silver ring with conical button decorated with granulation, 9 th century. Mikulčice, 3 rd church, grave no. 454 (fig. 12, pg. no. 41).
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design, s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2017
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2017 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Literatura

Dejmal, M. 2016: *A009/2016 Strážnice – bytový dům Škodák, Nálezová zpráva o záchranném archeologickém výzkumu.* Rkp. nálezové zprávy. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archaia Brno, o. p. s.

Dejmal, M., Grünseisen, J., Příbylová, M. 2016: *A028/2015 Strážnice – zámek. Nálezová zpráva o záchranném archeologickém výzkumu.* Rkp. nálezové zprávy. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archaia Brno, o. p. s.

Resumé

Strážnice (Bez. Hodonín), Zámek Hs.-Nr. 672. Mittelalter, Neuzeit. Burg, Schloss. Rettungsgrabung.

Strážnice (Bez. Hodonín), Parz. Nr. 665 und 666/1. Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

Obr. 55. Strážnice, historická dlažba nádvoří navazující na hradbu z 13. století. Vpravo je pak patrná budova přízděné brány. Na kterou v novověku navázala budova vzniklá podél jižní fasády zámku.

Abb. 55. Strážnice, Ansicht der Grabungsfläche.

ŠELEŠOVICE (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Pod rozdílý“, parc. č. 467/9. Raný středověk (pražský typ). Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace parcely: ZM ČR 1:10 000, list 25-31-16, v ploše mezi body 220/294-221/297-223/295-221/293 mm od Z/J s. č.

Záchranným archeologickým výzkumem, plynule navazujícím na záchranné akce při budování základní technické vybavenosti, bylo ve dnech 1. až 14. června 2016 doloženo na ploše novostavby rodinného domu

celkem 5 raně středověkých archeologických objektů. Jednalo se o běžné jámy sídlištního charakteru jako relikty ohniště, zásobní jámy a další sídlištní jámy nejspíše interpretace a účelu. K rozřešení otázky datace většiny archeologických objektů přispěl paradoxně ten nejmenší nálezy – plechový bronzový závěsek lichoběžníkovitého (trapezovitěho) tvaru se dvěma řadami vyběhých bodů. Uvedený typ artefaktu je na moravském území dosud ojedinělý a jedinou dostupnou analogií jsou tak pouze Z. Klanicou publikované tři exempláře z Mutěnic, z nichž dva se našly v objektu č. 21 současně s keramikou pražského typu (Klanica 2008, 207). Už D. Jelínková (1990, 277) uvádí, že tento specifický druh plechové ozdoby lze datovat nejspíše již do první poloviny 7. století. Shodně uvažuje i Z. Klanica, který plechovým závěskům lichoběžníkovitého tvaru věnoval poměrně obsáhlou stať ve své monografii o slovanském sídlišti v Mutěnicích, včetně jejich soupisu a vnesení do mapy v širších evropských souvislostech (Klanica 2008, 207–217). Dagmar Jelínková se k tomuto typu nálezu (i když jen okrajově) vrací v novější studii o problematice počátku kultury s keramikou pražského typu v souvislosti s výskytem drobných, chronologicky citlivých nálezů v hrobech s nádobami pražského typu (Jelínková 2012, 8). Výskyt těchto závěsků je doložen ojediněle i z českého prostředí (chata 1717 v Roztokách u Prahy), kde byl opět nalezen v kontextu s keramikou pražského typu (Profantová 2013, 155–162). Dle uvedených analogií je zřejmé, že se pohybujeme v nejstarším slovanském období, kdy je každý další sídlištní celek z přelomu 6. a 7. století velice cenným pro bližší specifikaci rozšíření prvních památek tohoto typu na moravském (v širším kontextu středoevropském) území. Bezpečnou oporu pro dataci do zmíněného období však představuje kromě výše zmíněného drobného kovu především také keramický inventář výplně objektů, který je svým archaickým charakterem typický pro časně slovanské období. Jedná se o převážně nezdobenou, v ruce robenou keramiku s nízkými a jen ojediněle lehce vyhnutými okraji beze stop obtáčení. Do tohoto horizontu můžeme přiřadit prozkoumané objekty. Osídlení lokality v období raného středověku bylo doloženo záchranným výzkumem již v předcházejících letech (Popelka 2016, 312, 313).

„Pod rozdílý“, parc. č. 477/8. Raný středověk (pražský typ), novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace parcely: ZM ČR 1:10 000, list 25-31-16, v ploše mezi body 222/298-221/299-223/301-224/300 mm od Z/J s. č.

V průběhu archeologického výzkumu (viz oddíl Neolit v tomto čísle) byl prozkoumán jeden raně středověký objekt. Jednalo se o zásobní jámu, jehož nálezy lze (s jistou opatrností) určit jako keramiku pražského typu. Během výzkumu byl z části prozkoumán také novověký objekt K516 („krecht“), který je možné rámcově datovat do 20. století.

„Pod rozdílly“, parc. č. 477/9. Raný středověk (pražský typ). Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace parcely: ZM ČR 1:10 000, list 25-31-16, v ploše mezi body 224/300-226/229-224/294-222/298mm od Z/J s. č.

V průběhu pokračující zástavby rodinných domů byl uskutečněn záchraný archeologický výzkum, v jehož průběhu byly prozkoumány celkem 4 zahloubené objekty, z nichž tři byly datovány do časně slovanské fáze (K506, K507 a K509; obr. 56). V objektu K506 s nepravidelně oválným a špatně čitelným půdorysem byla zachycena destrukce otopného zařízení, u kterého však po vypreparování nebyla zjištěna žádná zjevná konstrukce. Je možné, že se jednalo o relikv mčlece zahloubené sídlištní obytné struktury (avšak naprosto odlišného charakteru než klasické zemnice), stopy po nadzemní konstrukci nebyly zjištěny. Objekt obsahoval archaickou, v ruce vyráběnou keramiku, typickou pro časně slovanské období. Časově současný pak byl i sídlištní objekt K507 oválného tvaru a nevýrazného zahloubení, který neumožňuje bližší interpretaci. Nejzajímavějším objektem je beze sporu kompletně prozkoumaný půdorys časně slovanské zemnice téměř pravidelného čtvercového půdorysu se zaoblenými rohy s otopným zařízením, tvořeným kvadratickou kamennou pecí v severovýchodním rohu. Zajímavostí je druhotně použitý fragment žernovu v konstrukci otopného zařízení. Z vnitřní konstrukce objektu nebyly zachyceny žádné stopy po sloupových jámách, nicméně např. na sídlišti v Mutěnicích-Zbrodě byly konstrukční prvky zjištěny pouze u 6 z 16 prozkoumaných zemnic (Klanica 2008, 179).

Adam Fojtík, Miroslav Popelka

Literatura

Jelínková, D. 1990: K chronologii sídlištních nálezů s keramikou pražského typu. In: *Pravěké a slovanské osídlení Moravy: Sborník k 80. Narozeninám Josefa Poulíka*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 251–281.

Jelínková, D. 2012: K otázce datování počátků kultury s keramikou pražského typu na Moravě. Příspěvek pro 15. Mezinárodní sraz slavistů v Minsku. *Přehled výzkumů* 53(2), 7–21.

Klanica, Z. 2008: *Mutěnice-Zbrod. Zaniklé slovanské sídliště ze 7.–10. století*. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 36. Brno: Archeologický ústav AV ČR Brno.

Popelka, M. 2016: Šelešovice (okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů* 57(2), 312–313.

Profantová, N. 2013: Náhrdelníky byzantského (?) původu a bronzové kruhové ozdoby ve slovanském prostředí 6.–7. století. K interkulturním vztahům. *Památky archeologické* 104, 149–182.

Resumé

Šelešovice (Bez. Kroměříž), „Pod rozdílly“, Parz. Nr. 467/9. Frühmittelalter (Prager typus). Siedlung. Rettungsgrabung.

Šelešovice (Bez. Kroměříž), „Pod rozdílly“, Parz. Nr. 477/8. Frühmittelalter (Prager typus), Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

Šelešovice (Bez. Kroměříž), „Pod rozdílly“, Parz. Nr. 477/9. Frühmittelalter (Prager typus). Siedlung. Rettungsgrabung.

Obr. 56. Šelešovice – „Pod rozdílly“. Pohled na časně slovanskou chatu (pražský typ).

Abb. 56. Šelešovice – „Pod rozdílly“. Der Sicht auf der frühmittelalter Hütte (Prager typus).

ŠTĚPÁNOV (K. Ú. MORAVSKÁ HUZOVA, OKR. OLMOUC)

Středověk. Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace: S-JSTK (X:Y) – 1110428.69 : 546639.8; 1110341.68 : 546637.49.

Na podzim 2016 byly pracovníky Archeologického centra Olomouc na stavbě kanalizace zdokumentovány dva sídlištní objekty datované do 13. století. Objekt 1 (u č. p. 40) lze interpretovat jako pec a objekt č. 2 jako zahloubený suterén domu (u č. p. 43). Nálezové situace byly doprovázeny bohatou kolekcí keramiky.

Marek Kalábek